

Bærekraft og sirkulær økonomi

Bærekraftsundersøkelse:
Trondheimsregionen 2021

Innhold

01

**Sammendrag &
bakgrunn**

03

Bærekraftsrapportering

05

**Forberedelser til
sirkulær økonomi**

02

**Styring & ledelse
av bærekraftsarbeid**

04

**Klimafotavtrykk &
klimarisiko**

06

**Tjenester innen
bærekraft**

01

Sammendrag & bakgrunn

Sammendrag

Formålet med undersøkelsen er å få innsikt i hvordan medlemsvirksomhetene i Trondheimsregionen arbeider med bærekraft, grønn omstilling og sirkulær økonomi. Rapporten er basert på responsen fra 262 selskaper i Trondheimsregionen, sett opp mot responsen fra totalt 626 selskaper fordelt på 8 næringsforeninger rundt om i landet. Vi håper funnene vil bidra til gode diskusjoner, og nye refleksjoner rundt bærekraft og sirkulær økonomi.

Bærekraft er strategisk integrert, men ofte uten klar ledelse

Svært mange av selskapene i Trondheimsregionen har fått integrert bærekraft som en del av sin strategi, og har dermed satt temaet på agendaen. Likevel har langt færre selskap definert hvem som har ansvaret for å arbeide med bærekraft internt.

Selskapene trekker frem forbedret omdømme som en positiv effekt av bærekraftsarbeid. Samtidig trekker de frem at kundene hverken etterspør selskapets innsats innen bærekraft eller opplever det som selskapets komparative fortrinn.

Manglende tallfestede måleparametre og strukturert rapportering på bærekraftsarbeidet

Om lag halvparten av respondentene i Trondheimsregionen rapporterer ikke eksplisitt på bærekraft. Av de 46 prosentene som rapporterer benytter flere kvalitative mål enn tallfestede mål, og 36 prosent benytter ingen standard eller rammeverk for rapporteringen. Det kan være en indikasjon på at rapportering er vanskelig for mange selskap, og en av årsakene til dette kan være mangel på tallfestede måleparametre for bærekraftsarbeidet.

Selskapene virker derimot å ha satt bærekraftsmålene på dagsorden, ettersom over halvparten har gjort en aktiv prioritering av bærekraftsmålene, og FNs bærekraftsmål benyttes som rammeverk av 45 prosent av selskap som rapporterer på bærekraft.

Klimarisiko og konsekvenser av EU-taksonomien er lite vurdert og analysert

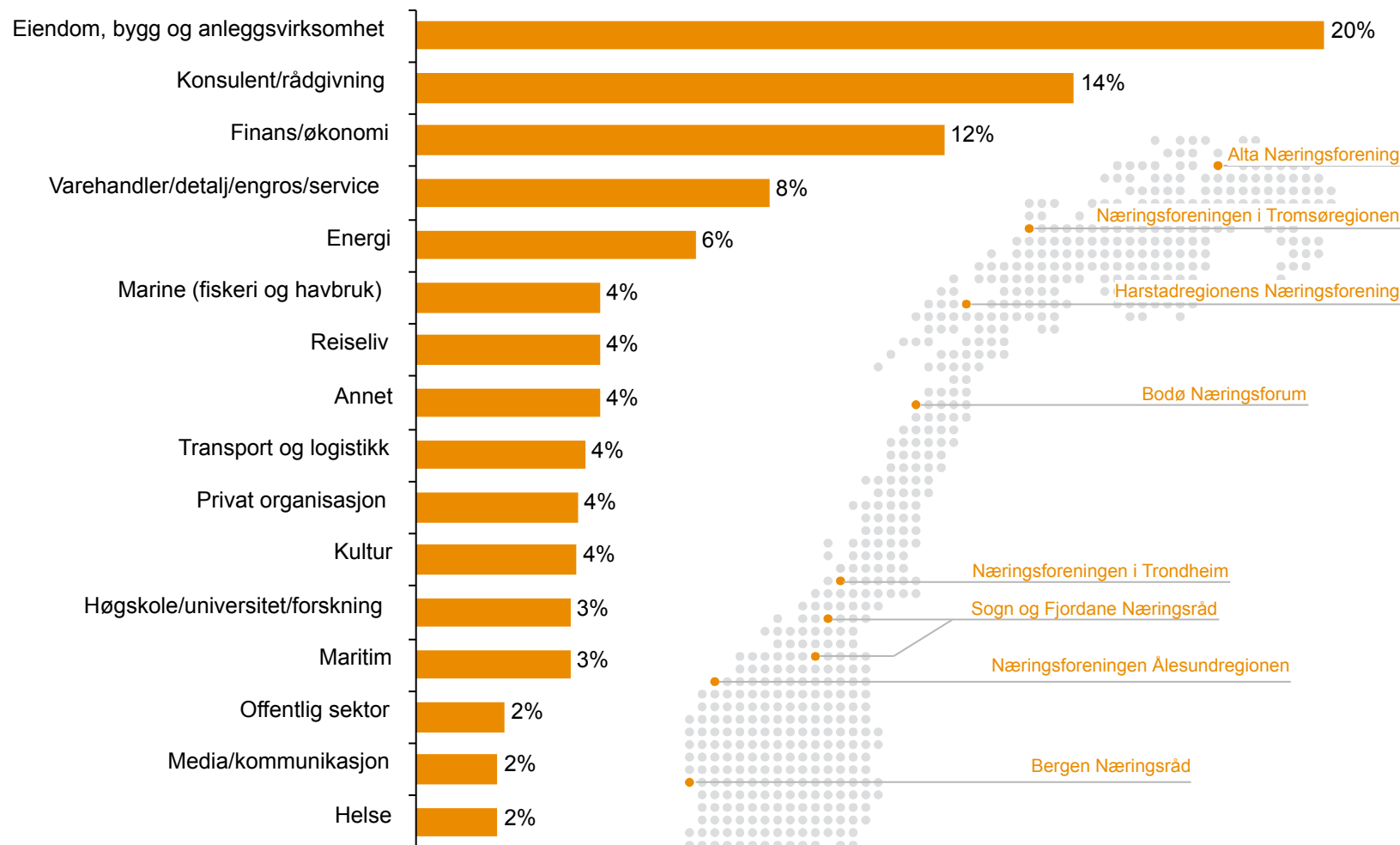
Kun 36 prosent av selskapene i Trondheimsregionen har gjort en analyse av risiko og muligheter rundt klimaendringene. Relativt få selskap har gode og strukturerte rutiner for kartlegging, vurdering og rapportering av bedriftens klimaavtrykk, noe som gjør dem mindre forberedt til endringer som kommer.

Svært få selskap responderer at de har god kontroll på hva EU-taksonomien er og hva den innebærer. 1 av 3 respondenter har ikke hørt om EU-taksonomi. Under av 1 av 5 selskap har kartlagt hvordan EU-taksonomien vil påvirke dem, og kan dermed svare på om deres aktiviteter kan defineres som bærekraftige eller ikke.

God oppmerksomhet rundt sirkulær økonomi, men lite forberedt til å ta del i den

Circularity Gap Report har henvist at kun 2,4 prosent av norsk økonomi kan klassifiseres som sirkulær, og derfor var det interessant å kartlegge i hvor stor grad selskap fra Trondheimsregionen er forberedt til en potensiell overgang til sirkulær økonomi. Undersøkelsen vår avdekker at over 40 prosent av respondentene ser på sirkulær økonomi som svært viktig for sin virksomhet, og har klare mål om å tilpasse virksomheten til å ta større del i en sirkulær økonomi. Samtidig opplever i underkant av 60 prosent av respondentene at sirkulær økonomi er mindre viktig for deres virksomhet. Disse selskap har mindre spesifikke mål eller ingen uttalte mål om å tilpasse seg sirkulær økonomi.

Formålet med undersøkelsen er å få innsikt i hvordan selskaper jobber med bærekraft og grønn omstilling

02 Styring & ledelse av bærekraftarbeid

Bærekraft anses som et felles styreansvar for over halvparten av selskapene

63%

svarer at styret som helhet har det overordnede ansvaret for selskapets arbeid med bærekraft. 19% av respondentene i Trondheimsregionen svarer at ingen i styret har ansvaret.

33%

svarer at det er en eller flere som har det operative ansvaret i ledergruppen for selskapets arbeid med bærekraft. 25% av respondentene svarer at de har en dedikert leder for bærekraft (Chief of Sustainability), mens 19% svarer at det er ingen som har et spesielt ansvar.

Det er store likhetstrekk mellom hva respondentene har svart på tvers av de ulike næringsforeningene.

Selskapene i Trondheimsregionen arbeider strategisk med bærekraft, men henger etter på eksplisitt rapportering

77%

svarer at de har bærekraft som en integrert del av sin strategi, mens 20% svarer at de ikke har bærekraft som en integrert del av sin strategi.

76%

svarer at de har fokus på bærekraft i eierstyring og selskapsledelse, mens 17% svarer at de ikke har dette fokuset.

46%

svarer at de rapporterer eksplisitt på bærekraft

For å lykkes med bærekraftsarbeidet må det forankres strategisk. Det er positivt at så mange av selskapene i Trondheimsregionen svarer at de jobber strategisk med bærekraft, også når det kommer til eierstyring og selskapsledelse.

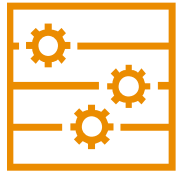
Langt færre selskap svarer at de rapporterer eksplisitt på bærekraft. Her ligger det et forbedringspotensialet for selskapene i Trondheimsregionen.

Mange av selskapene i Trondheimsregionen tenker helthetlig rundt bærekraft

Har regelmessig dialog med sine viktigste interessenter/ samarbeidspartnere om sine prioriteringer knyttet til bærekraft

56%

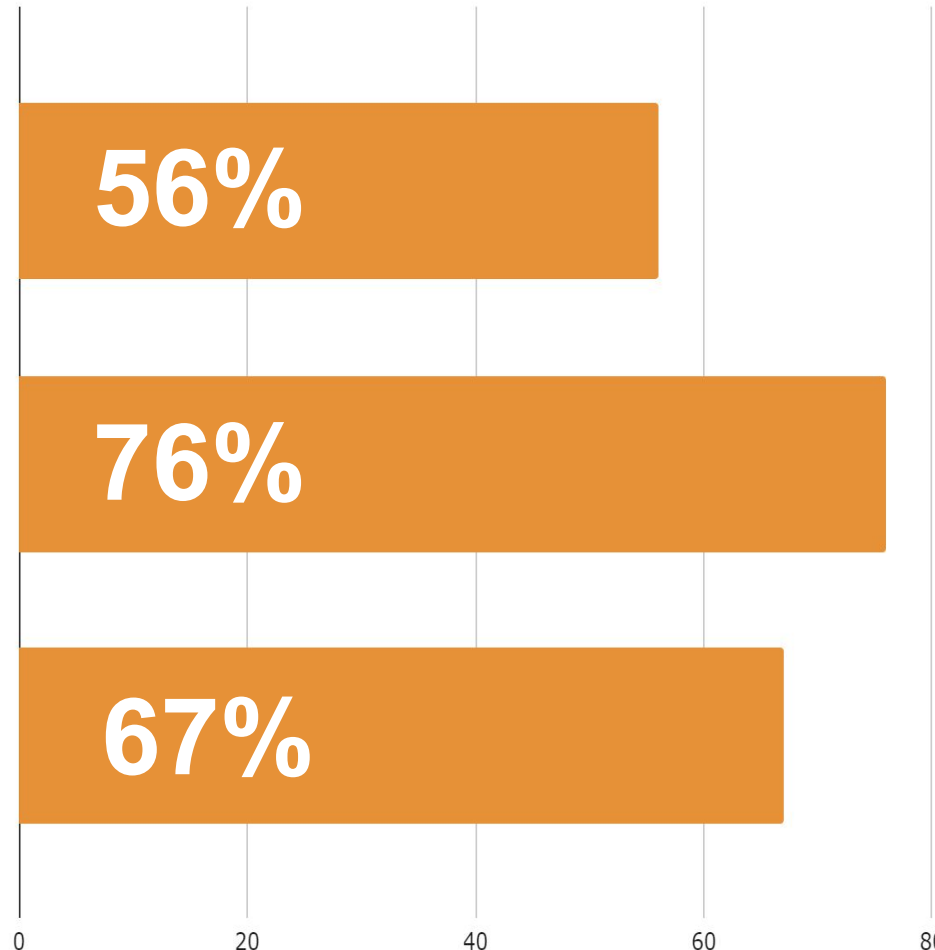
Jobber systematisk med forbedringer knyttet til bærekraft

76%

Bærekraftarbeid omfatter hele deres verdikjede (ikke bare deres selskap)

67%

Vi ser at mange selskap har gjort et godt arbeid knyttet til bærekraft, og mener selv at de er langt på vei med å systematisere arbeidet. Men det er langt færre som har en dialog med sine interessenter rundt prioriteringer knyttet til bærekraft.

Vi kan også her bekrefte at det er relativt store likheter i hva respondentene svarer på tvers av de ulike næringsforeningene.

Forbedret omdømme trekkes frem som en positiv effekt av selskapenes bærekraftsarbeid

Mens utfordringene som trekkes frem er at kundene verken etterspør selskapenes innsats innen bærekraft eller opplever at det gir selskapet et komparativt fortrinn

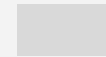
Positive virkninger til selskapenes arbeidsinnsats innen bærekraft

Forbedret omdømme

Nye inntektskilder

er det som fremheves som de mest fremtredende positive følgene ved at bedrifter i økende grad jobber med bærekraft både med tanke på hva de ser i dag og 5 år frem i tid.

Selskapenes utfordringer knyttet til bærekraftsarbeid

Kundene etterspør ikke vårt fokus på bærekraft

Det er vanskelig å finne hensiktsmessige KPI'er og måle resultater av vårt arbeid med bærekraft

Fokus på bærekraft gir oss ikke et komparativt fortrinn sett i sammenheng med innsatsen det krever

er påstandene som fremheves som mest utfordrende når det kommer til selskapenes arbeid med bærekraft.

03

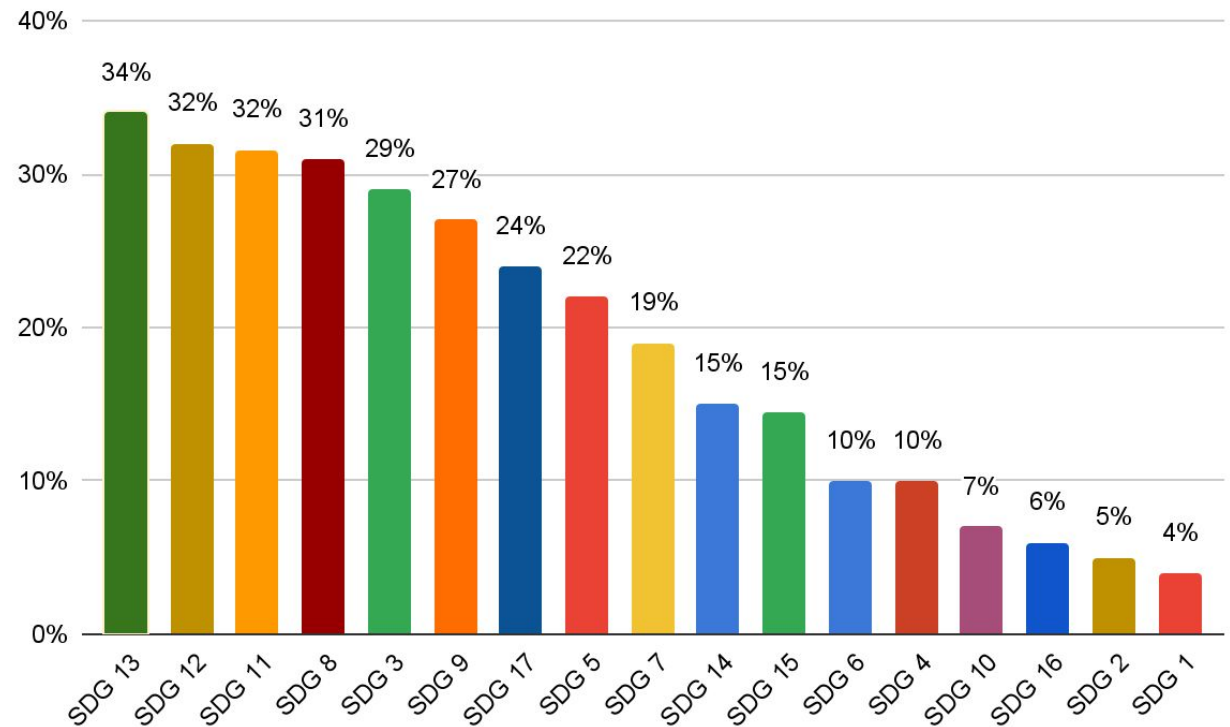
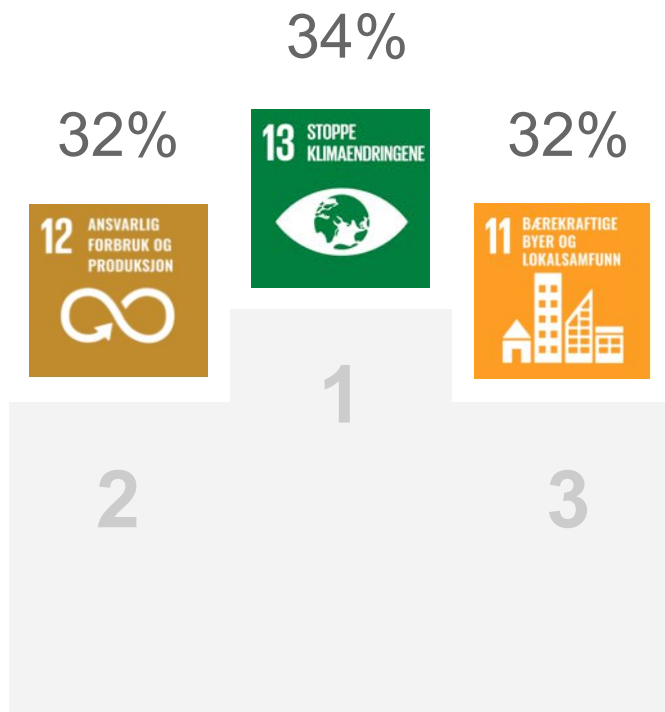
Bærekraftsrapportering

Over halvparten har gjort en aktiv prioritering av bærekraftsmålene

55% av respondentene svarte at selskapet aktivt har prioritert hvilke bærekraftsmål de skal fokusere på.

Med prioritert menes det at selskapet har gjort en bevisst evaluering av hvilke bærekraftsmål som er viktigst for interessenter og/eller at selskapet kan gjøre størst forskjell innen disse målene. Respondentenes topp tre prioriterte mål vises under.

Bærekraftsmålene som flest respondenter har prioritert er de som naturlig ligger oss nærmest – herunder stoppe klimaforandringer og ansvarlig forbruk og produksjon. De målene som er rangert nederst er utrydde fattigdom og utrydde sult – viktige mål som kan virke fjern for mange av oss, ettersom de fleste i Norge ikke har slike bekymringer i hverdagen.

Betraktelig flere selskaper i Trondheimsregionen har gjennomført en vesentlighetsanalyse sammenlignet med hva respondentene har svart nasjonalt

Vesentlighetsanalyser hjelper selskaper med å identifisere og prioritere de mest kritiske bærekraftstemaer i sin virksomhet. Blant annet gjennom å fokusere arbeidet der man kan gjøre størst forskjell, påse at man hensyntar og ivaretar viktige interesser og få oversikt over mulige områder for differensiering.

67%

kommuniserer at selskapet har gjennomført en vesentlighetsanalyse med hensikt å kartlegge hvilke bærekraftstema som er mest vesentlig for selskapet og dets viktigste interesser.

Nasjonalt har **53%** av respondentene gjennomført en vesentlighetsanalyse - Trondheimsregionen ligger derfor lengre frem på dette området enn resten av landet.

FNs bærekraftsmål er det rammeverket som flest norske selskaper benytter for å rapportere bærekraft

Det er likevel mange selskaper som rapporterer på bærekraft uten å følge et rammeverk

45%

Anvender FNs bærekraftsmål (UN Sustainable Development Goals) som rammeverk for rapportering FNs bærekraftsmål er derfor det klart mest brukte rammeverket av respondentene.

36%

Av virksomhetene som rapporterer på bærekraft benytter **ikke** en av de tilgjengelige standardene eller rammeverkene. Det var kun selskapene som svarte at de rapporterte på bærekraft som fikk spørsmål om bruk av rammeverk og standarder.

Andre rammeverk som benyttes:

GRI Standards benyttes av 8 % av respondentene

UN Global Compact benyttes av 8 % av respondentene

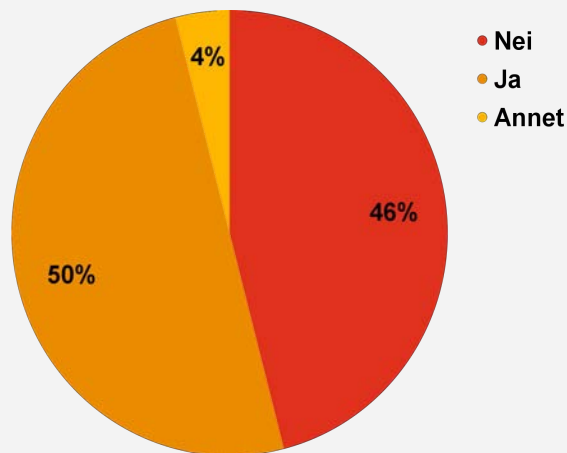

Greenhouse Gas Protocol benyttes av 5 % av respondentene

Om lag halvparten av respondentene rapporterer ikke eksplisitt på bærekraft

Manglende måleparametre kan være en årsak til at mange ikke rapporterer

Undersøkelsen viser at 46% av respondentene ikke rapporterer eksplisitt på bærekraft

I 2021 er det lagt frem forslag om en ny lov om bærekraft i Stortinget. Loven skal gi strengere krav til rapportering i henhold til EU-taksonomien og offentliggjøringsforordningen. Selskapene må derfor ha tilstrekkelig modenhet for å kunne imøtekomme kommende krav. .

De 50 prosent av respondentene som rapporterer på bærekraft, gjør det enten i en egen bærekraftsrapport, årsrapport, integrert rapport eller mor- eller datterselskapets rapportering.

Resterende 4% har svart at de ikke vet, arbeider med det eller benytter egen dokumentasjon (klimaregnskap), ISO 14001 eller miljøsertifisering.

Det er flere selskaper som har utarbeidet kvalitative mål enn kvantitative mål for bærekraftsarbeidet

50%

Har utarbeidet kvalitative mål for bærekraftsarbeidet

41%

Har utarbeidet kvantitative mål for bærekraftsarbeidet

Det indikerer at mange selskaper ikke har kvantitative måleparametre for hva de ønsker å oppnå og hvor de er i løypen. 41% av respondentene benytter allerede tallfestede mål, noe som viser at bærekraft i høyeste grad er på agendaen hos flere av selskapene i Trondheimsregionen.

Kort beskrivelse av forskjellige standarder og rammeverk

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringene innen 2030. FN har også definert 17 mål som omfatter både den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraft, samt 169 delmål og 231 indikatorer.

GRI Standards er en ledende global standard for bærekraftsrapportering som inneholder et sett med prinsipper, krav og anbefalinger for bærekraftsrapportering. GRI er strukturert rundt et interessentperspektiv og har en helhetlig tilnærming knyttet til økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser.

Carbon Disclosure Project er en ideell organisasjon som har utviklet en global standard for rapportering av miljø- og klimapåvirkning, både for selskaper, byer og regioner.

UN Global Compact er et prinsippbasert rammeverk for organisasjoner som ønsker å bidra til en forsvarlig og bærekraftig bedriftspraksis. Prinsippene bygger på FN's menneskerettigheter, fundamentale prinsipper for arbeidslivet, miljø og korrupsjon.

TCFD står bak et globalt rammeverk for å rapportere på klimarisiko. Formålet er å kvantifisere finansiell risiko- og muligheter knyttet til klimaendringene og overgangen til et lavutslippssamfunn.

Greenhouse Gas Protocol er en globalt anerkjent regnskapsstandard for klimaregnskap og utgjør et rammeverk for å måle og håndtere utslipp av klimagasser både innen privat og offentlig sektor. Klimautslipp deles inn i tre Scope avhengig av om de er direkte (Scope 1-2) eller indirekte (Scope 3).

Science-Based Targets er et initiativ som fremmer at selskaper setter konkrete mål for klimagassutslipp som er i tråd med dagens forskning vedrørende hva som er nødvendig for å nå klimamålene som fremgår av Parisavtalen.

Miljøfyrtårns klima- og miljørapport er et digitalt styringsverktøy som hjelper deg med å få oversikt over virksomhetens positive og negative miljøeffekter, samt identifisere hvor virksomhetene bør rette sin miljøinnsats for å oppnå de største forbedringene.

04 Klimafotavtrykk og klimarisiko

Selskapene i Trondheimsregionen har fortsatt et stykke å gå når det kommer til vurdering av klimarisiko og klimastrategi

Kun **38%**

har gjennomført analyser av risiko og muligheter rundt klimaendringene.

48%

Har ikke definert en tydelig klimastrategi for å redusere selskapets klimagassutslipp. Helt i tråd med hva respondentene nasjonalt har svart.

Klimarisiko handler både om hvordan de fysiske konsekvensene av klimaendringer vil påvirke natur og samfunn, og hva overgangen til et samfunn med netto nullutslipp vil innebære.*

* definisjon fra Miljødirektoratet

1

Fysisk risiko

risiko knyttet til akutte klimaendringer som for eksempel flom og ekstremnedbør, eller varige klimaendringer som kan endre omgivelsene selskapet befinner seg i slik at grunnlaget for å drive næring ikke lenger er til stede.

2

Overgangsrisiko

risiko knyttet til for eksempel strengere klimakrav og ny teknologi som kan gi endring i etterspørselen etter produkter og tjenester

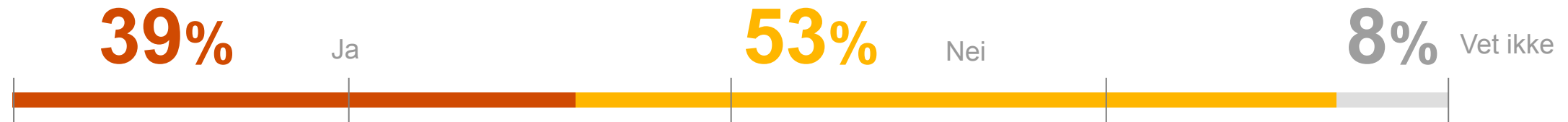
3

Ansvarsrisiko

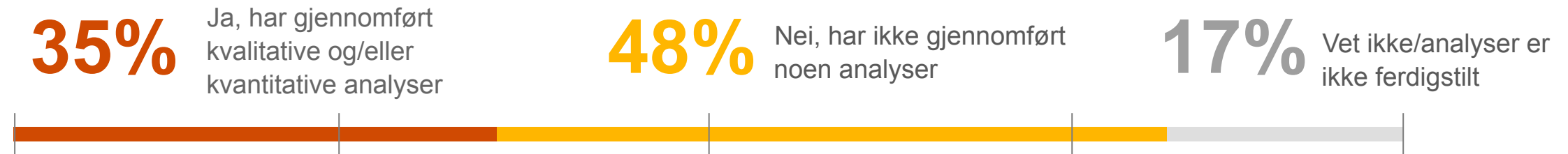
risiko knyttet til klimaendringer som kan gi grunnlag for søksmål enten på grunn av store klimagassutslipp eller økonomiske tap for investorer.

Under halvparten av selskap i Trondheimsregionen og nasjonalt utarbeider klimaregnskap og tilhørende analyser

På spørsmålet om virksomhetene har utarbeidet klimaregnskap som viser selskapets klimautslipp, svarer de følgende:

Mens de på spørsmål om virksomhetene har gjort analyser for å kartlegge hvordan endringer i klima, klimapolitikk og overgang til lavutslippssamfunn vil kunne påvirke selskapet (både risiko og muligheter), svarer de følgende:

Relativt få selskap har gode og strukturerte rutiner for kartlegging, vurdering og rapportering av bedriftens klimaavtrykk, som potensielt gjør dem svakere forberedt til endringer som kommer.

Både selskapene i Trondheimsregionen og nasjonalt bør få bedre oversikt over EU-taksonomien

På spørsmålet om virksomhetene har god kontroll på hva EU-taksonomien er og hva den innebærer svarer de følgende:

15% Ja, har god kontroll på hva EU-taksonomien er og hva den innebærer

53% Har hørt om EU-taksonomi, men har ikke god kontroll på hva den innebærer

32% Nei, har ikke hørt om EU-taksonomien

Mens de på spørsmål om virksomhetene har gjort analyser for å kartlegge om og eventuelt hvordan EU-taksonomien vil påvirke selskapet, svarer de følgende:

18% Ja, på de mest sentrale temaene

61% Nei

21% Vet ikke

Svært få selskap responderer at de har god kontroll på hva EU-taksonomien er og hva den innebærer, og 1 av 3 respondenter har ikke hørt om EU-taksonomien.

Under av 1 av 5 selskap har kartlagt hvordan EU-taksonomien vil påvirke dem, og kan dermed svare på om deres aktiviteter kan defineres som bærekraftige eller ikke.

EU-taksonomien definerer kriterier for bærekraftige økonomiske aktiviteter

Taksonomien er et system for klassifisering av økonomiske aktiviteter, som setter krav til hva som kan kalles grønt

Første rettslige standard som definerer hva som er miljømessig bærekraftig

Binært regelverk hvor kriteriene er basert på forskning

Medfører ikke at noen aktiviteter blir forbudt, men for noen selskaper vil det medføre rapporteringsplikt

For å kunne anses som bærekraftig, må en økonomisk aktivitet

Bidra vesentlig til minst ett av de seks miljømålene

Ikke gjøre vesentlig skade på noen av de andre miljømålene

Etterleve **minimumskrav** knyttet til nærmere angitte sosiale standarder

Tekniske screening-kriterier

Seks miljømål

1. Begrense klimaendringene
2. Klimatilpasning
3. Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser
4. Omstilling til en sirkulær økonomi
5. Forebygge og bekjempe forurensing
6. Beskyttelse og gjenopprettelse av biologisk mangfold og sunne økosystemer

05

Forberedelser til
sirkulær økonomi

Sirkulær økonomi har fått mye oppmerksomhet blant respondenter og stadig flere begynner å jobbe med den

Undersøkelsen viser at "sirkulær økonomi" er et kjent begrep og en god del av respondentene har identifisert potensialet for det

51%

Har god eller svært god kjennskap til sirkulær økonomi, mens nesten 23% har ingen eller lite kjennskap til konseptet

40%

Omtrent 40% tror at sirkulær økonomi er svært viktig for deres virksomhet

47%

Har klare mål om å tilpasse seg den sirkulære økonomien

Behov og krav fra kunde og fokus mot selskapets omdømme motiverer flest selskap til å rette fokus mot sirkulær økonomi

Oversikt over andre motiverende faktorer for å introdusere en sirkulær økonomisk tilnærming i sin virksomhet

Over halvparten av respondentene sliter med integrering av sirkulær økonomi i sine forretningsmodeller

Manglende etterspørsel, tid og kunnskap er noen av årsakene

Undersøkelsen viser at god forankring hos ledelsen og utarbeidelse av gode, klare mål er viktige grep for å integrere sirkulær økonomi

52%

Synes at sirkulær økonomi som et tema ikke er forankret godt nok hos sin ledelse. 29 % mener at sirkulær økonomi er et viktig tema hos sin ledelse.

53%

Mener at de har få eller nesten ingen klare mål for å tilpasse seg til den sirkulære økonomien. Mens 25 prosent svarer at de har kommet langt nok for å utvikle klare mål rundt konseptet.

45%

Tror ikke at sine forretningsmodeller er tilrettelagt for en endring mot mer sirkulære verdikjeder. Mens 25 % mener at forretningsmodellene sine er klare for en sirkulær verdikjede.

Manglende etterspørsel, tid, kunnskap og interne ressurser er noen av de største begrensende faktorer

29%

Mangler nok etterspørsel for sirkulære produkter/ tjenester fra markedet

28%

Mangler tid og interne ressurser

27%

Mangler nødvendige kunnskap på sirkulær økonomi

23%

Føler at eksisterende rammevilkår og regulering skaper barrierer for å dra fordel av økt sirkularitet

20%

Lite offentlige insentiver for å integrere sirkulær økonomi i sine forretningsmodeller

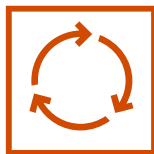

Bruk av gjenvunnet materiale og fornybar energi i drift og produksjon fremkommer som de mest populære sirkulærøkonomiske tiltakene

Gjenvinning av materiale i produksjon og bruk av fornybar energi både i produksjon og drift

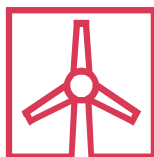
57%

Mener at bruk av gjenvunnet materiale i produksjon eller ferdigprodukter (kjøpte produkter) kan være et tiltak for å bli mer sirkulære

49%

Bruk av fornybar energi i drift og produksjon kommer på 2. plass blant populære tiltak rettet mot en sirkulær økonomi

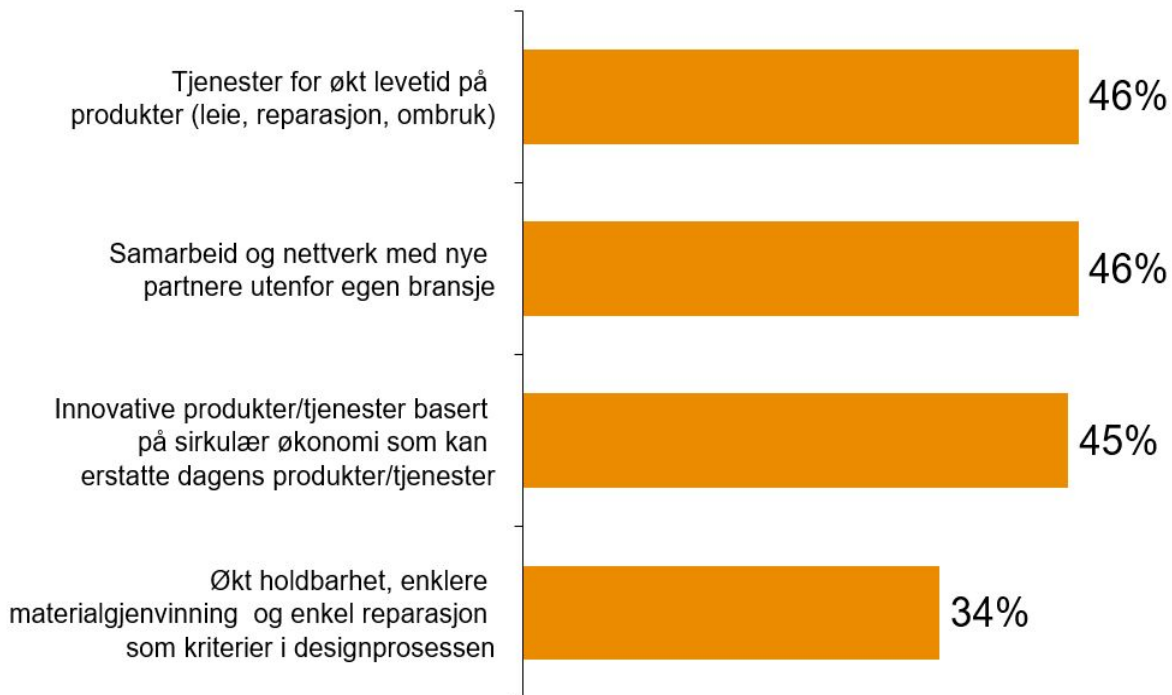

47%

Mener at ressurseffektivitet og nye tjenester basert på digital teknologi kan støtte reisen mot en sirkulær verden

Undersøkelsen viser en nesten identisk fordeling mellom andre tiltak mot en sirkulær økonomi

06

Tjenester innen
bærekraft

PwC tilbyr et bredt spekter av tjenester innenfor bærekraft

Vi rådgir selskaper slik at de kan ta en helhetlig og strategisk tilnærming til bærekraft, og dermed bidra til å gjøre en forskjell både i sin virksomhet og samfunnet som helhet.

Våre tjenester inkluderer:

Helhetlig bærekraftstrategi og operasjonalisering

Vesentlighetsvurderinger og analyse

Klimarisiko, klimastrategi og klimaregnskap

Bærekraftsrapportering, standarder og reguleringer (inkludert taksonomien)

Verifikasjon

ESG Due Diligence / readiness

Sirkulære forretningsmodeller og transformasjon

Juridisk og regulatorisk rådgivning

Et utvalg av våre rapporter og verktøy:

Bærekraft 100

Klimaindeks

Sjømatbarometeret

Klimaregnskap for Skift

Klimakalkulator

PwCs taksonomiverktøy

Kontakt oss

Rune Kenneth S. Lædre

Partner

+47 952 61 376

rune.kenneth.s.laedre@pwc.com

Ragnhild Dahle Heen

Senior Manager

+47 952 61 440

ragnhild.dahle.heen@pwc.com

Act with integrity

Make a difference

Care

Work together

Reimagine the possible

© 2021 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC. "PwC" refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network. Each member firm is a separate legal entity and does not act as agent of PwCIL or any other member firm. PwCIL does not provide any services to clients. PwCIL is not responsible or liable for the acts or omissions of any of its member firms nor can it control the exercise of their professional judgment or bind them in any way. No member firm is responsible or liable for the acts or omissions of any other member firm nor can it control the exercise of another member firm's professional judgment or bind another member firm or PwCIL in any way.